

A HASZNÁLAT DÖNT MINDEN ALKOTÁS ÉRTÉKÉRŐL – hozzászólások az MNB IKR vitához –

Az MNB IKR-ról megjelent írások* felkeltették olvasóink érdeklődését. Szerkesztőségünkbe több hozzászólás érkezett, amelyet most csokorba kötötünk és átnyújtjuk. A hozzászólók mindegyike a Repertórium használata közben szerzett tapasztalatait írta le. Természetesen a szerzők és a szerkesztőség véleménye nem mindig egyezik.

Mezey László Miklós nemzeti cikkbibliográfiánkról szóló írása elgondolkodtatott: mi is a véleményem az új Repertóriumról? Tárgyilagos értékelést aligha tudnék megfogalmazni egynéhány mondatban. Ehelyett inkább „leltárt” készítettem a Repertórium használatának – munkám során tapasztalt – módjairól és buktatóiról (holtpontjairól). Ettől a nagyobb közművelődési könyvtárak gyakorlata – ismereteim szerint – lényegesen nem tér el.

A hajdanvolt Repertórium idejéből meglehetősen sok előítéletet őriznek a használók. A bonyolult szakrendszer, a tárgymutató hiánya, az erős válogatás, a rossz tipográfia következtében a cikkanyag visszakeresésekor a Repertórium utolsó lehetőségként került a tájékoztató könyvtárosok kezébe. Eredményesen hasznosítottuk viszont a helyismereti sajtófigyelés kontrolljaként, kiegészítőjeként.

A változtatás

Azt, hogy 1981 elejével a cikkbibliográfia feladta általános gyűjtőkörét – mint az ésszerűsítés jegyében fogant, megmásíthatatlan döntést – minden megrázkódtatás nélkül tudomásul vettük. A megyei könyvtárban rendelkezésünkre álló kurrens szakbibliográfiák (vagy az azok közlésére vállalkozó periodikumok) birtokában könnyen tehattük ezt. A valamennyi tudományterületről való viszonylag friss informálás igénye nem kényszerítette a könyvtárat új előfizetésre sem, hisz ekkor már a Műszaki Lapszemle valamennyi sorozata – többségük a 60-as évek közepétől – része volt a könyvtári gyűjteménynek. (A Magyar Orvosi Bibliográfiát 1967-től, a Magyar Mezőgazdasági Bibliográfiát 1961-től gyűjtjük.)

* Mezey László Miklós: Megújulás? A régi és az új MNB IKR. = KF 1982/2. 133–142.p. Sándor Ernő – Sonnevend Péter: Megújulás kérdőjellel? Válasz Mezey László Miklósnak. KF 1982/3. 253–257.p.

Azok a könyvtárak, ill. használók viszont, amelyek az egyes szakterületek kiválása miatt megdrágult központi szolgáltatást nem tudják megfizetni, hátrányos helyzetbe kerültek. Még a legfontosabb cikktermés teljes körű, minden tudományterületet érintő áttekintésére sincs az IKR birtokában lehetőségük. Az alkalmazott tudományok cikktermését csak a periodikumok tartalomjegyzékéből kereshetik vissza. Feltéve, hogy azok kielégítő választékban rendelkezésükre állnak! (Vas megyében például – a megyei könyvtáron kívül mindössze egy középfokú szerepkörű könyvtárban és 5 üzemi könyvtárban található meg a Műszaki Lapszemle néhány sorozata. Többnyire csak a gyártási profilnak megfelelő!)

A másik, talán sokkal inkább járható út a központi szolgáltatások megyei vagy regionális rendszerének olyan szintű kiépítése, hogy a kisebb egységeket sújtó hiányokat az erősebb, gazdagabb gyűjteményű könyvtárak gyorsan képesek legyenek pótolni. (Irodalomkutatás átvállalásával, kiegészítésével, tartalomjegyzék másolatokkal stb.) Ehhez viszont telefon és telexvonalak, gyorsmásolók szükségesek! A könyvtárak lemaradása ezen a területen annyira közismert, hogy ismételt említése már-már közhely. Hogy mégis megteszem, annak az oka, hogy a jelenlegi helyzet kritikus pontja éppen a – legközvetlenebbül termelési értékévé válható – szakirodalom gyors szolgáltatásának képtelensége. Tény, hogy a szakirodalomnak a megjelenés nyelvétől független primer áttekintését egy mégoly tökéletes általános cikkbibliográfia sem pótolhatja. Tudvalévő viszont, hogy a kurrens periodikumok választékának bővítése ugyancsak gondot jelent a könyvtárakban. Mindemellett az IKR tudatosan vallott, legfontosabb feladatának tekinti az informálást. Hogy a változtatás után ennek csak töredékesen tud eleget tenni, azzal minden bizonnyal számot is vetettek az illetékesek. A párhuzamos munkavégzéstől való mentesülés, a megmaradt területek színvonalasabb gondozásának lehetősége – érthetően – a már ismert döntés irányába befolyásolta a szerkesztőket.

Az OSZK érveinek jogossága nem vitatható: a szerkesztőség munkája ésszerűsödik, a papírfelhasználás csökken, a megmaradt területeken az IKR teljesítőképességének javulása várható. Az információs rendszer, ill. technika hiányainak pótlása pedig úgysem az OSZK-t, hanem a fenntartókat terheli! Az egyszerűbb, a könnyebb megoldást választották? Vagy – a körülményeket figyelembe véve – valóban optimálisan döntöttek? E kérdésben a használók széles körének véleménye lehet csak perdöntő. Annyi mindenesetre bizonyos: a gépesítés hiányát nem egyedül az IKR változásai miatt érzik a könyvtárak!

Mit nyújt az új IKR?

Egyértelműen előnyösen változott az új Repertórium tipográfiája. A jól áttekinthető szedéstükör, a kiemelések, a részben tartalmnak tekintendő szakcsoportmódosítások – a réginél gyorsabb visszakeresést lehetővé téve – nagyban megkönnyítik a Repertórium használatát.

A változtatás bejelentésekor a legnagyobb várakozással a tárgyszavazás elé tekinttünk. A társadalomtudomány tárgyszóanyaga valóban gazdag, a visszakeresés több fogalomból kiindulva is biztosított. Ez a lényeges módosítás azonban nem terjedt ki

a Repertóriumban regisztrált teljes anyagra. A közművelődési könyvtárak számára e gyakorlat meglehetősen hátrányos! Örömmel vennénk a tárgyszavazás kiterjesztését az 5-ös főosztály anyagára is. (A használati útmutató a részbeni tárgyszavazást egyébként meg sem említi.)

A Repertórium használatáról

Az új gyűjtőkörű Repertórium változatlanul előnyösen használható több tudományterület cikkanyagának tájékozódási célú áttekintésére. Jó, ha ezzel a lehetőséggel élnek az olvasószolgálati könyvtárosok, bár szaktájékoztatói munkaszervezetben másodlagos forrásból történő tájékozódás csak a szakterületen kívüli irodalomnál jöhet szóba. A cikktermés ilyen indíttatású áttekintésére a Repertórium helyett (mellett) igen jól használható a Látóhatár cikkbibliográfiája. Anyaga erősebben szelektált ugyan, de gyorsabb! (Az IKR 1982. áprilisi száma 1982. január 31-én lezárta az anyaggyűjtést, a Látóhatár áprilisi száma a februárban megjelent cikkekből válogat.) Gyorsasága miatt akkor is szívesebben fordulunk ez utóbbi forrásokhoz, ha olvasói kérésre meghatározott témából néhány friss cikket kell visszakeresnünk. Ugyanakkor a természettudomány területén ilyen alkalmakkor egyedül a Repertórium használható, – ezért is hiányoljuk nagyon ennek az anyagnak a tárgyszavazását.

Az irodalomgyűjtéshez, irodalomkutatáshoz nélkülözhetetlenek a kurrens bibliográfiák. Ehhez a munkához természetesen elsődlegesen szakbibliográfiákat veszünk kézbe. Mivel azonban azok többsége periodicitásban nem versenyezhet a Repertóriummal, a legújabb anyag visszakereséséhez ez utóbbi forrás kínál lehetőséget. A tartalmi teljesség, a válogatás mértéke ebben a munkafolyamatban igen lényeges. A regisztrálás esetenként tapasztalt hiányai miatt gyakorta a keresett téma profiljának folyóiratait nézzük át. Ekkor viszont a szóródó publikációkról kell lemondanunk. A napilapokból, a tartalomjegyzék nélküli periodikumokból történő anyaggyűjtés helyett pedig kétségkívül előnyösebb a Repertóriumban való keresés.

A jelenlegi regisztrálás körének szélessége, a merítés mélysége bizonyára több érv okán is vitatható – vagy védhető. A tartalmi teljesség igényéről azonban csak az a használó tud könnyen lemondani, aki még nem próbálkozott egy olyan konkrét tanulmány (közlemény) visszakeresésével, amelyről az olvasó csak annyit tud: valamikor nemrég, valamelyik folyóiratban, X témában jelent meg...

Tájékoztatósi, irodalomkutatási gyakorlatunkban a Repertórium igénybevétele, felhasználása – a változások után is – hagyományos maradt. A kivált területek miatt azonban a helyismereti sajtófigyelés kontrolljaként már csak hézagosan használható. Az alkalmazott tudományok cikktermését feldolgozó szakbibliográfiák pedig ezt a szerepet egyáltalán nem, vagy csak nagyon körülményesen képesek betölteni. A helytörténet önálló csoportként való megszüntetése – ellentétben Mezey László Miklós véleményével – számunkra nem jelentett gondot, a releváns anyag Magyarország történetén belül is egyszerűen áttekinthető.

Mezey László Miklós javaslatairól

Egyetértek a szerzővel abban, hogy a tájékoztató munkában valóban érezzük hiányát az irodalmi folyóiratok analitikus feltárásának. (Mezey László Miklós valószínűleg a periodikumokban megjelent irodalmi műfajokat érti a „szépirodalmi cikktermés” fogalmán.) A regisztrálás azonban véleményem szerint az IKR-en kívüli változatban képzelhető el inkább.

Nem osztom viszont Mezey László Miklós azon elképzelését, hogy az irodalmi kritikák feltárására a Repertóriumnak kell vállalkoznia. Az érvényes gyűjtőkör, szerepvállalás ismeretében célszerűbb ezt a feladatot irodalmi-irodalomtudományi szakbibliográfiára bízni.

Leginkább azonban a központi feldolgozás megszervezésére tett javaslata lepett meg. Nem látom be, hogyan elégedhetne meg egy megszervezendő központi figyelőszolgálat kéttucatnyi hazai periodikum közleményeinek regisztrálásával!? Ez nemhogy színvonaljavulást, de a Repertórium eddigi pozícióinak feladását jelentené.

A mérleg

Az IKR gyűjtőköri változásával számot vetettünk. Az emiatt keletkezett gondokra előbb-utóbb megoldást kell találnunk, – azok felkutatása, megkeresése nemcsak a szerkesztőket terheli.

Rajtuk múlik viszont, hogy milyen mértékben növelik meg a Repertórium használati értékét. Ehhez nagymértékben hozzájárulna a természettudományi bibliográfiai tételek tárgyszavazása.

A mostani állapotban a változtatás elsődlegesen azért kedvező, mert a Repertórium használata kevésbé időigényes. A cikkbibliográfia iránti bizalom erősödésének – a gyors visszakereshetőség mellett – másik fontos feltétele a regisztrálás funkciójának további javítása. A szakbibliográfiák felé közelítve, a „társsorozat” szerep vállalásával (ld. Sonnevend Péter írását a KF 1980. 6.sz.-ban.) a Repertórium megindult a számára megmaradt szakterületek teljesebb feltárásának útján. Szeretnénk ezt a szerkesztési elvet tovább erősíteni.

További fontos és jogos elvárásnak tartom az éves mutató előállításának meggyorsítását. Ha az IKR tudományterületein meg kíván felelni a szaktudományi tájékoztatás igényeinek, az eddigi 2,5–3 éves átfutási időt jelentősen mérsékelnie kell.

PALLÓSINÉ TOLDI MÁRTA

„Használói” szempontú hozzászólásom azon kezdem, hogy információképpen, elvi álláspontom alátámasztására röviden bemutatom a könyvtárat, ahol dolgozom, beszéllek munkánk olyan vonatkozásairól, melyek az MNB IKR-rel kapcsolatosak.

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Központi Olvasóterme nagyforgalmú 140 személyes olvasóterem és kölcsönző könyvtár, olvasói forgalmunk napi 500–600 fő.

1972. óta négy példányban rendeljük az MNB IKR-t, aminek címleírásai kivágott és katalóguscédulára felragasztott formában részint a szerzői, részint a szakkatalógusba kerülnek besorolásra, jelentősen segítve így a bölcsészhallgatók friss tájékozódását, az anyaggyűjtést a szemináriumi- és szakdolgozatokhoz. Mivel az olvasószolgálatban gyakran felmerült az igény, hogy a folyóiratokban megjelent szépirodalmi publikációkról is tájékozódni szeretnének, és ezeket az információkat az MNB IKR nem tartalmazza, ezért könyvtárunk kollektívája elhatározta, hogy önellátó lesz ebben a vonatkozásban, sőt az eredetileg cédulaformában, a katalógus számára készülő leírásokat könyv alakban is közzétesszük. 1981-től megindítottuk a féléves periodicitásban megjelenő kiadványunkat, amelyet más könyvtáraknak is eljuttatunk.*

Nem érték egyet az MNB IKR és a könyvtári cédulakatalógusok funkcionális különbségének hangsúlyozásával, – élő példa vagyunk egyrészt arra, hogy ez a központi szolgáltatás eredményesen beépíthető a könyvtári tájékoztatás gyakorlatába, másrészt arra, hogy egy könyvtári célra készült, eredetileg cédulaanyagból álló információgyűjtemény bármikor repertóriummal szerveződhet, és országos hasznúvá válhat, ha valóban reális szükségletet elégít ki.

A könyvtárak az információszerzés műhelyei, az MNB IKR elsősorban azért készül, hogy ezeknek a műhelyeknek az egyik leghasználhatóbb eszköze legyen. Nyilvánvaló, hogy az OSZK Repertórium Szerkesztőségének újítási törekvései is ezt célozzák, erre utal Sonnevend Péter: A repertóriumról döntés után, változás előtt c. cikke (= OSZK Hiradó, 1979. 9–10.sz.), melyben felvázolja a 80-as években kialakítandó új cikkbibliográfiai rendszer körvonalait, célkitűzéseit. Ezek között szerepel a szépirodalmi publikációk feldolgozási terve, és a cédulaformában ill. cédulásítható formában készülő előállítás lehetősége is, de mindegyik, mint kapacitás hiányában egyelőre nem realizálható távolabbi célkitűzés. A kívülálló szemével nézve nehéz megérteni miért ne lehetne realizálni rövid időn belül ezeket az ésszerű törekvéseket, melyek a könyvtári szolgáltatás színvonalát országos méretekben emelhetnék. (Pl. nem lehet szempont a 30%-os papírtakarékosság, ha ugyanakkor a használhatóság mértéke legalább 50%-kal növekedhetne más formátumban és szerkesztési elvek szerinti előállítás esetén. Magyarországon annyi minden jelenik meg nyomtatásban évente, melyre a szükséglet valóban megkérdőjelezhető, és gyakorlatilag eladhatatlan is, nehéz elképzelni, hogy az MNB szerves részét képező IKR-t ne lehetne a legcélszerűbb formában előállíttatni és terjeszteni.)

Ez nemcsak az OSZK belső ügye, hanem érinti az egész magyar könyvtárügyet, mindazokat a könyvtárakat, melyek eddig többé-kevésbé eredményesen használták az IKR-t katalógusépítésre, és az utóbbi időben egyre több nehézségbe ütköznek ezzel kapcsolatban. Mert sajnos, ami eddig realizálódott a repertóriumszerkesztésben a megüju-

* *Fekete Mária – Veresné Gulyás Ágota: Magyar folyóiratok szépirodalmi publikációinak válogatott repertórium* (1981. január 1–június 30). Budapest, ELTE, 1981.

lás koncepciójából, az a könyvtárak gyakorlati szempontjából nem bizonyult praktikusnak, célszerűnek. Vonatkozik ez a formátumra és struktúrára egyaránt.

A túlzottan kisbetűs szedés, a szorosan egymás után következő bibliográfiai leírások sokszor gyakorlatilag lehetetlenné teszik a felvágást és felragasztást, mindenesetre nagy mértékben nehezítik azt, – a továbbra is kétoldalas nyomás miatt négy példány kell ahhoz, hogy a címléírásokat két példányban tudjuk kivágni (szerzői és szakkatalógus!) – úgyhogy részünkre nem takarékos megoldás ez a forma. Sőt!

Ha továbbra is szeretnénk ezzel a szolgáltatással a hallgatóknak segíteni, ha eddigi rendszerünkbe építve akarjuk felhasználni a közölt bibliográfiai leírásokat, kétszeres időráfordítással számolhatunk. Ehhez azonban nemcsak a formátum, hanem a szerkezet változásai is hozzájárulnak.

Az összevont szakok, a szakszámok alatt gyűjtött fogalmi-tartalmi körök állandó mennyiségi és minőségi változása ellenére nekünk egy egységes rendszerhez kell ragaszkodnunk, másképp zűrzavar támad a tájékoztatásban. A nagyon tág fogalmi csoportokba sorolás nem nyújt segítséget a cikkek tulajdonképpeni témájának feltárásához, ezért részünkről újraszakozásra kerülnek. (Pl. egy bölcsészhallgatónak semmi tájékoztatást nem ad egy olyan osztatlan csoport, mint az 1981-es repertórium 1-es szakcsoportja, melynek fogalmi megnevezése a következő: filozófia, esztétika, logika, etika). Nálunk (és gondolom másutt is) az olvasó a szakkatalógusban részletkérdésekhez keres anyagot, és ehhez nem tud és nem is akar 1000 cédulát végigolvasni, melyek közül 960-nak semmi köze nincs a keresett témához.

Azt hisszük, hogy ezeket a felhasználói szempontokat figyelembe kellene venni a szerkesztéskor, és legalább az utaló szakszámok és a bibliográfiai leírások alá írt tárgyszavak megszüntetett rendszerének újraalkalmazásával mélyíteni a tájékoztatást, hogy az egyes könyvtárak saját tárgyszó vagy ETO-rendszerű katalógusukba könnyűszerrel illeszthessék be a cikkek leírását. A kibővült mutatói rendszer pozitívum a kutató számára, de ez a visszakeresési mód a mi munkánknak éppen a reciproka, gyakorlatilag nem tudjuk használni.

Azt hiszem nem kell példákat mondanom arra, hogy a legtöbb szakcsoport tartalmi köre megváltozott (bővült általában) 1981-ben, ez számunkra jelentős nehézséget jelent. Nagyon fontos lenne a könyvtári felhasználásban az IKR struktúrájának viszonylagos állandósága, hogy a könyvtárak tájékoztatása közvetlenül ráépülhessen erre a központi szolgáltatásra, másképp idő hiányában a legtöbb könyvtár lemond az információszolgáltatásnak erről a formájáról, amely pedig nagyon hasznos lehet, jelentős módon hozzájárulhat az olvasói forgalom növekedéséhez, az olvasószolgálat színvonalának emeléséhez.

Országos vonatkozásban megoldható lenne a nagyobb közművelődési könyvtárakban ez a szolgáltatás, ha az OSZK egyoldalas nyomással, vastagabb, perforált lapokon, cédulákra szedhető formában adná közre az IKR-t, és alkalmazná az utaló szakszámok és tárgyszavak régen bevált rendszerét.

Fontos lehet a cédulaforma nemcsak a könyvtári katalógusok, hanem kutatóintézetek, egyéni kutatók folyamatos információ-ellátásához is, így gyűjtő- vagy érdeklődési kör szerint szelektálható, bármilyen szempont szerint rendezhető, bővíthető, tehát rugalmas forma. Egyelőre nincs jobb, tömegméretekben használható információs módszer. A könyvalakú bibliográfiák időben és tematikában zárt rendszerűek, a katalógus nyitott

és élő szervezet, – ezért jó ideig nem lesz még korszerűtlenség a katalógusfejlesztésről intézményesen gondoskodni.

Mi a jövőben szeretnénk ilyen segítséget kapni a Széchényi Könyvtártól, bízunk benne, hogy hamarosan sikerül eredeti koncepciójuk valóráváltása.

A 80-as évek tervezett cikkbibliográfiai rendszerének 6. számú tagját, a szépirodalmi repertóriumot könyvtárunk közben kéretlenül felvállalta és csinálja. (Nemrég szereztünk csak tudomást arról, hogy az OSZK is tervez ilyet.) A repertóriumot szeretnénk a jövőben is félévenként publikálni, a következőkben teljességre törekvő formában, ha az OSZK elfogad bennünket partnerintézménynek, igyekszünk megfelelni a kívánalmaknak.

Észrevételünk a következő még: a több partnerintézménnyel dolgozó, összességében teljességre törekvő repertorizálás egészséges, a valóságban gyökerező gondolat, nem hiszem, hogy félteni kellene tőle a Nemzeti Bibliográfia ügyét. Minden könyvtár és minden könyvtáros az egységes magyar könyvtári rendszer részese, és nem baj, sőt jó, ha együttes erőfeszítésükből születik közös eredmény.

A több intézményben születő, de egyetlen egységes kiadvány részeként készülő kötetek esetében azonban fontos lenne a formátum és a szerkezeti elvek megközelítő azonossága, az egy helyen forgalmazás és beszerzés lehetősége is kívánatos, hogy az együvé tartozás nyilvánvaló legyen, és hogy a könyvtárak és különféle intézmények gyűjtőkörük szerint a teljes készletből választhassanak.

Az egyes könyvtárak munka- és anyagi erőinek további koordinálása az az út, melyen következetesen járva szerintünk elérhető egy mennyiségi teljességre és tartalmi mélységre törekvő feltárás, mely egyetlen fontos használói igényről sem mond le.

KNAUSZ DEZSŐNÉ

A megújulás valóban folyamat, amely több – hibákat is tartalmazó – lezárt szakaszból áll. Nem nélkülözheti a további kísérletezést, a variációk bővítését. Azt, hogy a problémafázisban helyes vagy nem helyes megoldást választottuk-e, csak a gyakorlati tapasztalatok, a használók és használtatók véleményeinek szintézise bizonyíthatja, tárhatja fel az erényeket és a további megújulást indokoló hibákat, elvárásokat.

Helyesnek tartom Mezey László Miklós bírálatát (ténybeli és adatbeli tévesztéseivel együtt) és a válaszadó szerzőpáros – néhol igen éles személyeskedéstől sem mentes – reagálását. Helyesnek azért, mert széles körű vitát provokálhat, melyben az új MNB IKR megmérettetik. Ezekre a véleményekre – a megújulás kontinuitását figyelembe véve – alapozni lehet. Nagyon kívánatos, hogy a reagálást ne csak a pontatlanságok elemzése jellemezze, hanem az elvárások egységességének függvényeként segítsenek a továbbfejlesztésben, hiszen a nemzeti cikkreperitóriumból van szó.

Véleményem igen közel áll Mezey bírálatához. Az MNB IKR nem felel meg elvárásainknak, elvesztette nemzeti jellegét, a gyűjtőköréül behatárolt területeken hézagpótló, de nem teljesség igényű.

„...az alapvető tájékozódás eszköze eddig is a szakbibliográfiák sora volt. (Ez alól természetesen kivételek a kisebb települések könyvtárai, ahol nagy gondot okozhat

a nagyszámú szakbibliográfia.”) – írja Sonnevend Péter. Nos, a kisebb települések milyen kritériumok alapján minősülnek „kisebbé”?

Bács-Kiskun megyében a szakbibliográfiák hozzáférhetősége – a megyei és a városi könyvtárakat vizsgálva – a következő: Az MNB IKR 1979-ben és 1981-ben is valamennyi könyvtárba járt. A Magyar Mezőgazdasági Bibliográfia szintén, a Magyar Orvosi Bibliográfia Baján, Kalocsán, Kecskeméten, Kiskunfélegyházán a kórházak könyvtáraiban, a Műszaki Lapszemle szakosított teljes sorozata csak a megyei könyvtárban volt hozzáférhető. 1981-ben a Magyar Mezőgazdasági Bibliográfia Kiskunfélegyháza kivételével valamennyi városi könyvtárba, a Magyar Orvosi Bibliográfia már csak Baja, Kalocsa és Kecskemét kórházi könyvtáraiba, a Műszaki Lapszemle továbbra is csak a megyei könyvtárba járt. (A kórházi könyvtárak korlátozottan nyilvános könyvtárak.)

Általános tájékoztatási gyakorlatom során tapasztaltam, hogy napról napra növekszik a tudományos szintű információs igény. A témák többsége nem szűkül le egy bibliográfia gyűjtőkörére, hanem több forrásból kell összegyűjteni irodalmát. Nem nyúlhatok viszont segédletként a fent említett könyvtárakban a szakbibliográfiákhoz, mert azok nincsenek meg a könyvtárban, de a városban sem. Valóban problematikus tehát a „nagyszámú szakbibliográfia”. Ha ezek a „kisebb települések” – és a többi megyében is hasonló a helyzet –, akkor viszont az információk közvetítésében lényeges szerepet játszó könyvtárak többségéről van szó, és a könyvtárak többségének nincs áttekintése a nemzeti cikktermésről. Célkitűzéseinkben, elvárásainkban közös a nevező: a legcélszerűbb, leggyorsabb, teljesség igényű cikkbibliográfiai tevékenység megvalósulása, melyet a D-alternatíva közelít meg leginkább. Figyelembe véve viszont a „kisebb települések könyvtárainak” gondját, a szakbibliográfiai központok és az OSZK kooperációs tevékenysége kibővíülhetne egy *központi mutató közreadásával*, melynek technikai feltételei nem okoznak ma már gondot. Ez természetesen csak egységes tárgyszavazásra, az átfutási idő szinkronjára épülhet. Így a kurrens folyóiratok megyei lelőhelyjegyzéke segítségével, a központi mutató alapján lényegesen lerövidülhetne a kutatási idő, és megoldódnék városi szinten is a hazai szakirodalom áttekinthetősége.

Helyismereti aspektusból vizsgálva még hézagpótlónak sem merném nevezni az IKR-t. Majd egy évtizede már, hogy éppen ebből a szempontból bírálták legélesebben az ország helyismereti szakemberei a Repertóriumot. Ezek után még most is csak a kísérletezés kezdeti stádiumáról kell tudomást venni?

Természetes, hogy az IKR gyűjtőköre sohasem lehet adekvát egy megyei vagy kisebb könyvtár helyismereti gyűjtőkörével. Felmenthetné viszont a figyelendő forrásbázis jelentős része alól, ha a gyűjtőköre által behatárolt területek címeit következetesen figyelné, részletesen tárgyszavazná a helyismereti vonatkozásokat, a központi mutató közreadását elvállalná. A megyei könyvtárak többsége alapos sajtófigyelő munkát végez. Ezt a tevékenységet is be lehetne vonni a központi koordinációba, megszűnne a párhuzamos tevékenység a lapok felosztása, a figyelés szempontjainak egységesítése, a cédulacsere megvalósulásával.

Mennyiségi összehasonlítást végeztem az MNB IKR 1980. és 1981. márciusi számai, az általunk figyelt négy napilap és az oly sokat bíralt sajtófigyelő helyismereti tételei

között, pusztán azzal a szándékkal, hogy némiképp szemléltessem a helyzetet. Az MNB IKR Bács-Kiskun megyei vonatkozású tételeinek száma:

1980. 3 (betűrendes mutatóból szintén 3)

1981. 3 (tárgymutató átnézése után 4).

Napilapot egyáltalán nem vesz fel a két füzet. Az általunk figyelt 4 országos napilapban (Népszabadság, Magyar Nemzet, Népszava, Magyar Hírlap): 1980. 6 tétel, 1981. 16 tétel.

A sajtófigyelőből, – mely az IKR gyűjtőkörébe nem illeszkedő sajtótermékek kivágatainak megküldésével kiegészíti információinkat, és ez erényeül írandó – 21 illetve 23 lényeges információt tartalmazó helyismereti vonatkozású tételt kaptunk.

Mindenképpen dicsérendő a tárgymutató minőségi megújulása, de megbízhatóságára még ügyelni kell. (Pl.: az 1981. márciusi füzet átnézésekor a 3489-es tételnél a címleírásból nem derült ki a kecskeméti vonatkozás. A tétel: Schrammel Imre: Iparművészek nemzetközi konferenciája Bécsben. = Művészet, 1980. 11. 34–36.p. A tárgymutatóban pedig: Kerámia Munkaszeminárium (Kecskemét, 1980) 3489. A folyóiratot megnézve kiderül, hogy valóban beépül a cikkbe a tárgymutatóban feltüntetett cím. A 3594-es tételnél viszont csak a bibliográfiai leírásból tudjuk meg, hogy kecskeméti bemutatóról van szó, a tárgymutató csak a rendező nevét vette fel. A 3206-os tételnél helyesen utal a tárgymutató Kunszentmiklóásra, majd a T-betűnél ismét felveszi a tételt tárogató tárgy-szó alatt, de itt már Kunszentmártonra utal.

Talán érdemes szót váltani a jövőben is a tapasztalatokról, a gondokról, a felhasználó könyvtárak igényeiről – ebben is egyetértek Mezey László Miklóssal.

KRISTON SZIDÓNIA

A Repertóriummal kapcsolatos véleményünk egy megyei könyvtárban végzett gyakorlati munka során alakult ki. Tudjuk, hogy nem gazdagítja a repertóriumkészítés elméletét, mégis reméljük, hogy jelenthet némi hasznot azok számára, akik az MNB IKR szerkesztésén, megújításán dolgoznak.

Egyrészt igénylői, használói vagyunk az információs szolgáltatásoknak, így a bibliográfiáknak és a repertóriumoknak is, másrészt ezek munkaeszközeink akkor, amikor továbbítjuk, szétsugározzuk az információkat. Ennek leggyakoribb formája az irodalomjegyzékek készítése az olvasók által kért témában. Így ezekkel a segédeszközökkel szembeni elvárásainkat meghatározzák azok az igények is, amelyeket velünk szemben támasztanak. Ezek a következők:

- ne legyenek lefedetlen területek, amelyekről információs eszköz hiányában nem, vagy nagyon nehezen tudunk tájékoztatni,
- friss anyagról tájékoztassanak – viszonylag kis periodicitásúak legyenek;
- jó legyen az anyag elrendezése, rendelkezzen megfelelő mutatókkal, álljanak rendelkezésünkre kumulatív kötetek;
- legyen pontosan meghatározva, hogy az irodalom mely köréből tájékoztatnak – tudjuk, hogy az összeállítók hol vonták meg a gyűjtőkori határt, mély-
ségben és a feldolgozott irodalom körében egyaránt.

Hogyan tett eleget ezeknek a kívánalmaknak a régi és az új MNB IKR és a szakbibliográfiák?

Ha a kért témában kurrens szakbibliográfia is van, magától értetődően ezt használtuk és használjuk. Tesszük ezt azért, mert ezek többségében együtt találjuk meg a könyvek és a cikkek leírását, gazdagabban tárgyszavazottak, így jobban informálnak, és végül teljesebbek is. Ámde ezek is sok gondot okoznak a tájékoztató könyvtárosnak. Arra kell törekednünk, és a felhasználók igénye is az, hogy a legfrissebb anyagot is rendelkezésükre bocsássuk. Ezt a szakbibliográfiák nagyobb időközönként való – esetenként késedelmes – megjelenése nem mindig teszi lehetővé. Ilyenkor kiegészítésként a kevesebbet késő MNB IKR-t használjuk. A megjelenések rendkívül különböző időpontja miatt elkerülhetetlenek az átfedések, így felesleges munkát végzünk. Gondot okoz, amikor az olvasó teljességre törekvő jegyzéket kér, ezt sem tudjuk megnyugtatóan teljesíteni a használt segédeszközök különböző, nem rögzített válogatási szempontjai miatt. Mivel a szakbibliográfiákat készítő intézmények között hiányzott, és részben még ma is hiányzik a megállapodás a feldolgozott periodikumok köréről – ha volt is, ezt a használók nem ismerték –, az irodalomjegyzéket készítő számára ez állandó bizonytalanságot jelent.

Abban az esetben, amikor a kért területnek nincs önálló szakbibliográfiája, az MNB IKR-t használjuk. Ez jelentősen megnöveli a ráfordított munka idejét és mennyiségét. Egyrészt azzal, hogy számonként kell átnézni, másrészt azzal, hogy a publikációk legtöbbször semmitmondó címe és a keveset mondó számszám miatt rendkívül sokszor kell utánanézni annak (ha a könyvtár állománya ezt lehetővé teszi!), hogy az ezek alapján kiválasztott írások valóban megfelelnek-e a keresett témának.

A fentiekből következően – jóllehet csak prakticista szempontjaink miatt – olvasva és látva az MNB IKR változását, azt ésszerűnek és számunkra előnyösnek éreztük. Az egyes számokban megjelenő tárgymutató sokat segített, a kimaradt területek pedig nem okoztak gondot a munkánkban. Végiggondolva a reform következetes végrehajtását, merész álmokat szőttünk arról, hogy az a mi munkánkban is milyen színvonalemelkedést hozhat, és mentesít bennünket is a fent említett párhuzamos munkáktól.

Alaposabban elmélyedve a Repertórium átalakulását indokló, bejelentő írásokban már úgy tűnik, hogy ez nagyon óvatos reform, tisztázatlan és érthetetlen maradt számunkra néhány kérdés.

A változtatás szakmai indokai nagyobb változást tennének szükségessé, mint ami megvalósult.

Arra gondolunk itt, amit *Sonnevend Péter* „egyirányú kooperációs modell”-nek nevez. Ennek okát abban jelöli meg, „...a realitásokból kell kiindulni és csak a kellő feltételek megléte esetén célszerű a kívánatos irányban többre vállalkozni.”* Ez érthető és elfogadható. De mik azok a realitások, amelyek az ésszerűség ellen hatnak? A kellő feltételek megteremtésében tehetetlenek lennének az érdekelt intézmények?

* *Sonnevend Péter*: A repertóriumról: döntés után, változás előtt. = OSZK Híradó. 1979. 9–10.sz. 184.p.

Az OSZK a változtatással meg akarta szüntetni a párhuzamos munkákat. Az egyirányú kooperációs modell miatt azonban – úgy érezzük – ez csak a nyomdai területen valósult meg, holott a szellemi munkák párhuzamosságának megszüntetése legalább olyan fontos lenne. Hogyan szabadul fel így annyi kapacitás az OSZK-ban, hogy teljesítse azokat a feladatokat is, amelyeket ennek hiányára hivatkozva nem tud teljesíteni? Érthetetlen számunkra, hogy akkor, amikor „szakmailag felelős partnerek”-nek* tartja a társintézményeket, miért végzi azoknak a periodikáknak a figyelését is, amelyek azok szakmai profiljába vágnak, és miért nem tőlük kéri az azokban előforduló, és az MNB IKR profiljába tartozó szóródó anyagot? Illetve a szóródó anyag szolgáltatása miért nem kétoldalú? Miért kell azt a távolabbi jövő alternatívájának tekinteni? **

El kellene jutni oda, hogy a *Sonnevend Péterék* által megfogalmazott *D modell* úgy valósuljon meg, hogy ne csak a három, már együttműködő szakközpont vállalja a munkamegosztásból adódó kötelezettségeket, hanem a többi, hasonló szerepű intézmény is, amelyekben jelenleg is folyik szakkönyvtári tevékenység, a repertorizálást is beleértve. Ugyanis pazarlásnak tűnik – feldolgozási és felhasználói szempontból egyaránt – hogy legalább 50 féle szakkönyvtári bibliográfia készül, amelyek az irodalom olyan szeleteit dolgozzák fel párhuzamosan, részben önálló, részben időszaki kiadványokban, amelyek közül szinte bármely 3–4-nek van közös része. A *D modell* jellemzésekor több írásban is a Repertórium hátrányaként említett átfogó nemzeti jelleg elvesztése nem jelent a használnak akkora hátrányt, mint amekkora előnyökkel jár az igényeknek jobban megfelelő, funkcionális kapcsolatokra épülő rendszer, mert ez képes eleget tenni az írásunk elején már megfogalmazott elvárásoknak.

Számolniuk kell a repertóriumok készítőinek azzal is, hogy a kölcsönös bizalmatlanságot látva, a használó is bizalmát veszti.

Jóllehet, hogy a hazai gyakorlat (nemcsak a könyvtári), nem indokolja azt az optimizmusunkat, hogy ésszerűségi és gazdaságossági okok automatikusan kikényszerítik a jó szervezést, a szerződések megtartását, ezáltal lehetővé téve a reform következetes végrehajtását, mégis ebben reménykedünk, mert ez lenne az igazi realitás.

MLAKÁR ERZSÉBET – TAKÁCS ANNA – KOLOZS IBOLYA

Tájékoztató munkánkban riktán nyúlunk az MNB IKR-hez. Okait a következőkben összegezzük:

- az MNB IKR nem teljességre törekvő cikkbibliográfia, szelekciójának szempontjai sem az 1981-es átszervezést megelőző publikációkból, sem az adott Mezey–Sonnevend polémiából nem határozhatók pontosan körül, (ld. pl. tudományos szaklapok, ill. a napilapok feldolgozásának kérdése),

* S.P.: Válaszúton a kurrens magyar cikkbibliográfia. = Könyvtári Figyelő. 1980. 6.sz. 606.p.

** Uo.: 607.p.

az olvasók, kutatók téma szerint orientáltak, az adott szakterületről – az esetek többségében – a teljes cikkanyag áttekintését kérik, illetve a szelekciót ők maguk végzik. Ebből következik, hogy ilyen olvasói igények kielégítésére az adott szakterület szakbibliográfiájának teljességre törekvő feltáró rendszere alkalmas. Ha csak az MNB IKR-t használnánk, az információk egy része eleve elveszne az olvasó számára.

Sonnevend Péter távlati elképzeléseivel értünk egyet: (Könyvtári Figyelő 1980/6. 601–608.p.) „A feltárás tekintetében a kívánatos irány egyértelműen az egyszerű feldolgozás. Ennek legegyszerűbb (legegyszerűbb, de nem egyszerű) megoldása az, ha a megosztott (kooperációs) feldolgozásban résztvevő partnerek meghatározott források feltárását vállalják, s a más szakterület körébe eső leírásokat kölcsönösen kicserélik egymás között. Ezt az együttműködést a teljes kiadványtermést áttekintő OSZK koordinálhatná.”

JUHÁSZ FERENCNÉ – VÁRSZEGI LAJOS

Hosszú idő óta rendszeresen használom a Magyar Nemzeti Bibliográfiát, illetve annak egyes füzeteit. Örülök hogyha a használat során jó kezdeményezésekkel találkozom, s bosszankodom ha nem tudom könnyen áttekinteni, ha nehézkes a kezelése, s nem találok meg amit keresek. Az elmúlt évek során mindkettőre volt lehetőségem. Néhány, a használat során felvetődött gondolatot szeretnék a továbbiakban leírni.

A bibliográfiában bekövetkezett változás – annak ellenére, hogy a tervezett változtatásokról többször is olvastam – meglepetésként ért. Különösen az Időszaki Kiadványok Repertóriumának leszűkülése két tudományágra: a társadalom- és a természettudományokra. Nálunk is – mint sok más helyen – vitát váltott ki, s végül még az is felmerült, hogy ez így nem lehet része a Nemzeti Bibliográfiának. E véleménnyel erősen vitatkozom, mert igaz ugyan, hogy a nemzeti bibliográfiának teljességre kell törekednie és a szellemi és irodalmi termésnek szerves részei a periodikumokban megjelent tanulmányok, de hogy ezt egy vagy több párhuzamosan futó bibliográfia tárja fel, úgy érzem mindegy. Az, hogy a Magyar Nemzeti Bibliográfia szerkesztősege maga, vagy más bibliográfiai műhelyekkel – más szakemberekkel – közösen végzi, már szervezeti kérdés. Ha a kurrens szakbibliográfiák vállalják – és miért ne vállalnák –, hogy a saját szakterületükön nemzeti bibliográfiai teljességgel tárják fel az anyagot – beleértve az egyéb folyóiratokban lévő szóródó anyagot is – részévé válhatnak a Magyar Nemzeti Bibliográfia rendszerének. Ily módon a nemzeti bibliográfia témakörökre szakosodott párhuzamos kiadványokból állna. A párhuzamos feltárás kiküszöbölésével meggyorsulhat a füzetek megjelenése. Ma még nehéz pontosan megítélni, hogy ezek a műhelyek milyen összhangban dolgoznak. Biztosan akadnak még az együttműködésben problémák és nehézségek, de a teljes összhang kialakulásával jó bibliográfiai együtttest hozhatnak létre, s az évek múlásával egyre jobban megmutatkoznak majd előnyei, s az esetleges hiányosságokat gyorsan ki lehet majd küszöbölni. Problémát szerintem csak az okozhat, hogy a felhasználóknak a Magyar Nemzeti Bibliográfia füzetei mellett minden kurrens szakbibliográfiát – vagy legalábbis a gyűjtő-

körükbe tartozókat – meg kell vásárolniuk. Ez költségemelkedéssel jár, s lesznek olyanok, akik ezt nem tudják vállalni.

Az Időszaki Kiadványok Repertóriumának, valamint a kurrens szakbibliográfiáknak törekedniük kell arra, hogy a szakterületükön lehetőleg teljességgel tárják fel a megjelent publikációkat, beleértve a szóródó anyagot is. Ilyen törekvést már tapasztalhatunk. Az Időszaki Kiadványok Repertóriumára szélesítette a feldolgozott periodikumok körét mintegy nyolcszázra. A nem folyóirat jellegű kiadványok részletes feldolgozását is jelentősnek tartom. Egy-egy füzetben ma már mintegy százötven-százhatvan forrást dolgoz fel. Egy-egy folyóirat közleményei között válogat, amelyet bizonyos fokig természetesnek is talállok, de ezzel óvatosan kell bánni. A szerkesztőség úgy döntött, hogy a tudományos értékű publikációkat tárják fel. Ezzel egyet lehet érteni, de ezt a meghatározást egy kicsit megfoghatatlannak tartom. Ily módon lehet nemcsak lényegretörően, de teljesen szubjektíven megítélni egy cikket. Szerencsére az Időszaki Kiadványok Repertóriumára – kisebb bizonytalanságoktól eltekintve – lényegretörően dolgozik. A napi- és a képes hetilapok esetében teljesen egyetértek az erős szelektálással, de az ismeretközlő, népszerűsítő folyóiratoknál már kevésbé. Az 1981. évi Élet és Tudomány feldolgozásánál jónak tartom a számonkénti három-négy cikk felvételét, de a számonkénti egyet nem (45. füzet). Ugyanez vonatkozik a Búvár és hasonló jellegű folyóiratokra is. Véleményem szerint a válogatásnak olyannak kell lennie, hogy a használó a keresett témakörben minden információt megtaláljon, s a periodikumokat csak akkor kelljen kézbe vennie, ha a keresett információt megtalálva, az eredeti közleményt akarja megismerni.

A Repertórium anyagának az ETO szerinti csoportosítását jónak tartom, de zavar, ha egy-két oldalnyi adat sorakozik egy-egy ETO szám alá (az 1982. 3. számú füzetben a 069 alatt 42, a 30 alatt 48, a 338 (439) alatt 51, a 37 alatt pedig 61 adat található). Meggondolandónak tartom, hogy a gyorsabb tájékozódás érdekében nem lehetne-e ezeket a nagy csoportokat megbontani. Hasonló okból tartanám jónak a honismeret elválasztását a történelemtől. A használat során különösen zavar az, ha a leírásból nem tudom megállapítani, hogy az az adat mért éppen ott szerepel, ahol van. Itt jelentkezik az annotáció kérdése, amellyel úgy érzem nem élnek eléggé a feldolgozók, illetve a szerkesztők. A mutatók hivatottak áthidalni ezt a problémát. A névmutató a publikációk szerzőinek neve ismeretében egy az egyben tájékoztat. A tartalmi keresésben a tárgymutatónak kell eligazítani. Jó tárgymutatót készíteni pedig nem könnyű dolog. Véleményem szerint egy tárgymutató akkor jó, ha a használt tárgyszavak könnyen és gyorsan elvezetnek a keresett témához.

Az Időszaki Kiadványok Repertóriumának tárgymutatója nagyon részletes, összetartozó fogalmakat összehozó rendszer. Az egyszavas kifejezéseket kiegészítik a két vagy több szóból álló fogalmak, s ezek alá- és fölérendelési viszonyait jelölik. Találunk utalókat és hivatkozásokat is. Egy-egy adat megfelelő számú (három-négy) tárgyszót kap, esetenként többet vagy kevesebbet. Az egyes témákat megpróbálják összefüggéseiben is feltárni, ezért témakörönként rendszerezik az anyagot. Ebben még nem egészen következetesek. A nevelés tárgyszó alatt összehozza az egyes nevelési ágakat, de a zenei nevelést, valamint a művészeti nevelést nem tünteti fel, holott önálló tárgyszóként szerepelnek. Ezt a rendszerezést az anyag ETO szerinti csoportosítása mellett feleslegesnek tartom. Ha a nevelés

összességére vagyok kíváncsi akkor megtalálom az anyagot a 37 alatt. A használatban az segít, ha az egyes nevelési ágakat külön-külön megtalálom a mutatóban. (1981. 3. füz.) (Ennél a tárgyszónál 1982-től már ezt használja a Repertórium.)

Több fogalomból álló tárgyszavaknál előfordul, hogy a hátravetett fogalom nem kerül be önálló tárgyszóként. Ilyenre gondolok mint a magyar nyelv, diftongusok (1981. 3. füzet). Zenetanár, továbbképzés vagy pedagógus továbbképzés, intézményrendszer (1982. 3. füzet) vagy filmesztétika-oktatás, felsőfokú, Magyarország (1982. 2. füzet), szaknyelvi nyelvművelés (1982. 6. füz.). Nem található meg ezek sem a diftongusoknál, sem a továbbképzésnél, sem az intézményrendszerénél, sem az oktatásnál, sem Magyarországnál, sem a nyelvművelésnél. Hát ez bizony következetlenséget jelent! Véleményem szerint legalább a diftongusok, továbbképzés, nyelvművelésnek szerepelnie kellene önálló tárgyszóként is. Néhány esetben van ugyan ilyen tárgyszó, de a fenti cikkek tételszámai nem szerepelnek (1982. 6. füzet).

Nem vagyok híve a jelzős szerkezetű tárgyszavak mesterkélthátravetésének. Ha lehet amerikai írók, miért nem lehet katolikus irodalom, politikai kabaré stb.? De az is zavarólag hat ha pl. iskolai, Mo.-nál a tételre hivatkozó szám nem egyezik meg (1982. 3. füzet). Különösen erőltetettnek tartom az olyan jellegű hátravetéseket mint Észtország, filmművészet, néprajzi; nem egyszerűbb lenne Észtország, néprajzi filmművészet? Azt hiszem igen. Nehézkesnek tartom az ilyen megoldást is:

Indiai Óceán, USA, katonapolitika

USA, Amerikai Egyesült Államok

Amerikai Egyesült Államok, katonapolitika, Indiai Óceán

(de már a katonapolitika nincs a rendszerben).

Hasonló példát még sokat sorolhatnék fel, de úgy érzem, hogy az felesleges, hiszen csak éppen azt akartam ezekkel jelezni, hogy melyek is azok a problémák, amelyek nekem gondot okoznak. Néha úgy érzem, hogy a túl részletes tárgyszó inkább megzavar, mint eligazít.

Összegezve: úgy vélem, hogy a tervezett és bevezetett változások nem vonnak le semmit az Időszaki Kiadványok Repertóriumának értékéből. Azt, hogy a kurrens szakbibliográfiák ugyanilyen szintű tájékoztatást nyújtanak-e: egy másik vizsgálódásnak kell megállapítania!

ONIKA OLGA

A *Buch und Bibliothek* 34(1982)3. számában olvastuk és fordítását az alábbiakban közöljük.

Könyvtárosok felhívása a béke érdekében

Az alábbi felhívást a hamburgi Főiskola Könyvtártudományi Tanszék, valamint a stuttgarti Könyvtártudományi Főiskola diákjai és tanárai fogalmazták meg. Az első körzés után az észak-németországi könyvtárakban számos aláíró jelentkezett a könyvtári dolgozók köréből is – az adminisztrátoroktól az igazgatókig. A további aláírások gyűjtésének összehangolását most a stuttgarti Könyvtártudományi Főiskola Diákszövetsége (AStA) azzal a céllal vállalta, hogy a felhívást és az aláírásokat a béke-mozgalomhoz továbbítsa. Amennyiben Ön felhívásunkkal egyetért, kérjük a folyóirat ezen oldalának másolatát írja alá és az alant megadott címre szíveskedjék elküldeni!

A NATO és a Varsói Szerződés katonai tömbjei több mint 30 éve olyan mennyiségű fegyvert halmoztak fel, mellyel minden életet elpusztíthatnak a földön. Mi itt Európában az új atomfegyverek elhelyezése következtében különösen veszélyben vagyunk. A világméretű fegyverkezés következtében a harmadik világháború egyre valószínűbbé válik. A 80-as évek az emberiség történetének legveszedelmesebb évtizedévé válhatnak.

Felszólítunk minden könyvtárost, hogy munkájuk keretein belül támogassák a leszerelésre irányuló törekvéseket, aktívan működjenek közre a béke biztosítását, a népek közötti békés egymás mellett élést célzó erőfeszítésekben! Manapság a háborút, az erőszakot, a fajelméletet kritikátlanul, pusztán technikai ügyként ábrázoló kiadványok terjesztése növekvő tendenciát mutat, tehát a könyvtárosok felelőssége igen nagy az állományépítés területén. A könyvtárosok fokozott mértékben szerezzenek be a békére vonatkozó

könyveket, továbbá bocsássanak rendelkezésre helyiségeket a megfelelő rendezvények és kiállítások számára!

Lépünk fel az atomfegyver- és tömegpusztító fegyverektől mentes, szabad Európáért! Kiváltképpen tiltakozunk a neutron bombák telepítése ellen!

Támogassuk az európai írók felhívását, miszerint ne szoktassák rá az emberiséget a korlátozott atomháború lehetőségének gondolatára! Szembefordulunk azzal a véleménnyel, hogy atomfegyverekkel lehet korlátozott háborút viselni: ez megsemmisítené az egész világot!

Követeljük a szövetségi kormánytól, hogy az új középhatósugarú rakéták telepítéséhez adott beleegyezését vonja vissza! Ezzel megnyílna Nyugat- és Kelet-Európa számára az út az atomfegyverek csökkentéséhez.

Tiltakozunk a szociális, az oktatási és a kulturális területek költségvetésének csökkentése ellen az állandóan növekvő fegyverkezési kiadásokkal szemben!

Támogatom a könyvtárak felhívását a béke érdekében:

Név	Cím	Foglalkozás	Aláírás
Kérjük, ezt az AStA der Fachhochschule für Bibliothekswesen, Feuerbacher Heide 38–42, 7000 Stuttgart 1. címére külje!			

Aufruf zu Friedensinitiativen in Bibliotheken

Der folgende Aufruf wurde von Studierenden und Professoren der Fachhochschule Hamburg/Fachbereich Bibliothekswesen sowie der Fachhochschule für Bibliothekswesen in Stuttgart formuliert. Nach einem ersten Umlauf in norddeutschen Bibliotheken fanden sich zahlreiche Unterzeichner auch bei Bibliotheksmitarbeitern – vom Verwaltungsgestellten bis zum Direktor. Die Koordination für die Sammlung weiterer Unterschriften hat jetzt der AStA der FHB Stuttgart mit dem Ziel übernommen, Aufruf und Unterschriften an die Friedensbewegung weiterzuleiten. Im Falle Ihrer Zustimmung schicken Sie bitte eine Kopie dieser Seite mit Ihrer Gegenzeichnung an die unten genannte Adresse.

Seit mehr als dreißig Jahren haben die Militärblöcke der Nato und des Warschauer Paktes so viele Waffen angehäuft, daß jedes Leben auf der Erde mehrfach vernichtet werden kann. Wir in Europa sind durch die Stationierung neuer Atomwaffen in besonderer Weise bedroht. Ein Dritter Weltkrieg wird aufgrund der weltweiten Aufrüstung immer wahrscheinlicher. Die achtziger Jahre können zum gefährlichsten Jahrzehnt in der Geschichte der Menschheit werden.

Wir rufen alle Bibliothekare auf, im Rahmen ihrer Arbeit Friedensinitiativen, Bestrebungen zur Abrüstung und Friedenssicherung und zum friedlichen Zusammenleben der Völker zu unterstützen und dabei aktiv mitzuarbeiten. Bei der heutigen zunehmenden Verbreitung von Verlagspublikationen, die Krieg, Gewalt und Rassismus unkritisch und als nur technische Angelegenheit darstellen, haben die Bibliothekare beim Bestandsaufbau der Bibliotheken eine große Verantwortung; sie sollten deshalb Bücher zur Friedenssicherung verstärkt anschaffen und Räume für entspre-

chende Veranstaltungen und Ausstellungen zur Verfügung zu stellen.

Treten wir ein für ein von Atomwaffen und sonstigen Massenvernichtungswaffen freies Europa. Wir wenden uns insbesondere gegen den Bau der Neutronenbombe.

Unterstützen wir den Aufruf europäischer Schriftsteller, die Menschheit nicht an den verbrecherischen Gedanken zu gewöhnen, ein begrenzter Atomkrieg sei führbar. »Wir setzen dagegen: Mit Atomwaffen ist kein begrenzter Krieg führbar; er würde die ganze Welt vernichten.«

Fordern wir die Bundesregierung auf, ihre Zustimmung zum Beschluß über die Stationierung neuer Mittelstreckenraketen zurückzuziehen. Damit soll der Weg für die Verringerung der Atomwaffen in West- und Osteuropa geöffnet werden

Wehren wir uns gegen den Abbau von Leistungen im Sozial-, Bildungs- und Kulturbereich angesichts eines ständig steigenden Rüstungsetats.

Ich unterstütze den Aufruf zu Friedensinitiativen in Bibliotheken:

.....

Name	Adresse	Beruf	Unterschrift
Bitte einsende an den AStA der Fachhochschule für Bibliothekswesen, Feuerbacher Heide 38–42, 7000 Stuttgart 1.			